

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์

Research and Development of a Model for Enhancing Ethical Decision Making Abilities of Nursing Students: An Application of narrative analysis of experiences

อภิญญา อินทรรัตน์ และคณะ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลโดยการประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์ การพัฒนารูปแบบฯ มีขั้นตอนคือ 1) การศึกษาเอกสาร 2) การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ และ 3) การทดลองใช้ โดยใช้การวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลจำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมและเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริกซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .865

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ 1) รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ คือ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (2P-CARE) ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการนำเสนอเรื่องเล่า ขั้นการรับรู้ประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรม ขั้นการรวบรวมข้อมูลสำคัญ ขั้นการวิเคราะห์ทางเลือกที่เป็นไปได้ ขั้นการตัดสินใจร่วมกันและวางแผนการปฏิบัติ และขั้นการประเมินผลและสะท้อน (4) การกำหนดเนื้อหาการสอน (5) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และ (6) ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน 2) ผลการใช้รูปแบบฯ พบว่า ภายหลังจากทดลองกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเรียนตามรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานและในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ: การตัดสินใจเชิงจริยธรรม การวิเคราะห์เรื่องเล่า นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The objective of this study was to develop a model for enhancing the ethical decision making abilities of nursing students by using a narrative analysis of experiences. The steps of the model development were 1) document analysis, 2) developing and testing quality, and 3) studying the effects of using the developed model by conducting a one group pre-test post-test quasi-experiment. Fifty-six purposive samples of Royal Thai Army nursing students were selected.

The research instrument included an ethical decision making abilities test using rubric scores which the Cronbach's alpha coefficient was .865. 1) The model was composed of six components; (1) principles, (2) objectives, and (3) the six instructional steps (2P-CARE) which are presenting the story, perception of ethical dilemmas, collecting meaningful data, analysis of possible options, reaching a consensus decision and planning, and evaluation and reflection, (4) contents, (5) measuring and evaluation methods, and (6) the success factors of teaching and learning arrangement. 2) The results from application of the model showed that after the experiment, the sample group had higher ethical decision making abilities scores at the significant level of 0.05. The model seems to have increased the ethical decision making abilities and analytical thinking abilities. This learning can be used in the nursing practice and everyday life.

KEYWORDS: ETHICAL DECISION MAKING / NARRATIVE ANALYSIS / NURSING STUDENTS

บทนำ

วิชาชีพพยาบาลมีเป้าหมายในการให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการทางด้านสุขภาพของผู้ป่วยและญาติที่มีความหลากหลายรวมทั้งการตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้รับบริการในการพัฒนาคุณภาพวิชาชีพพยาบาลนั้นต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานการพยาบาลควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เชิงจริยธรรม ซึ่งการจัดการศึกษาวิชาชีพพยาบาลในปัจจุบันให้ความสำคัญอย่างมากกับผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม

จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลนอกจากนี้ยังคำนึงถึงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 ที่กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิไว้ 5 ด้าน โดยด้านที่ 1 คือด้านคุณธรรมจริยธรรม (ethics and moral) ที่กำหนดว่าผู้ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีอย่างน้อยควรสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมและวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยมความรู้สึของผู้ที่เกี่ยวข้อง ค่านิยมพื้นฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพ และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

ในปัจจุบันการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อให้เกิดประเด็นปัญหาจริยธรรมที่ซับซ้อนตามมา การพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการวินิจฉัยรักษาที่สะดวกรวดเร็ว สามารถยืดชีวิตผู้ป่วยออกไปได้ แต่ขณะเดียวกันก็สามารถก่อให้เกิดประเด็นปัญหาจริยธรรม เช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลที่เพิ่มสูงมากขึ้น ความไม่ทั่วถึงในการกระจายทรัพยากร การขัดแย้งผลประโยชน์ระหว่างบุคคล เทคโนโลยีในการช่วยหายใจกับสิทธิผู้ป่วยที่จะตาย ประเด็นเมตตามรณะ การปลูกถ่ายอวัยวะ การทดลองในมนุษย์ เป็นต้น นอกจากการพัฒนาเทคโนโลยีจะก่อให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาทางด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการสื่อสาร การแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของข่าวสารข้อมูลทำให้ประชาชนมีความรู้ด้านสุขภาพตระหนักถึงสิทธิของตนเองและมีความคาดหวังต่อการบริการด้านสุขภาพมากขึ้น

การปฏิบัติงานกับบุคคลเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน เพราะบุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่องค่านิยมและความเชื่อ ดังนั้นเมื่อนักศึกษาพยาบาลขึ้นฝึกปฏิบัติงานจะต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อชีวิตและสุขภาพของผู้ป่วยจึงมีโอกาสที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางจริยธรรมอันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางความเชื่อ ค่านิยม สิทธิ หน้าที่ ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมที่นักศึกษาพยาบาลพบในการฝึกปฏิบัติงาน ได้แก่ การให้ยาผิด การไม่เคารพสิทธิและความเป็นบุคคลของ

ผู้ป่วย และการไม่บอกความจริงแก่ผู้ป่วยเกี่ยวกับความเจ็บป่วย (พันทิพย์ จอมศรี และ อัจฉราภรณ์ ศรีภูษณาพรณ, 2548) ซึ่งในกระบวนการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมนั้นนักศึกษาพยาบาลต้องนำความรู้ในเรื่องทฤษฎีทางจริยธรรม หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพมาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ (Ding & Gorgulu, 2002) รวมทั้งต้องใช้ความรู้ความสามารถทางการพยาบาล ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล การตระหนักถึงค่านิยมของตนเองและของผู้อื่น ความสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม และการใช้เหตุผลทางจริยธรรมมาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจด้วย นักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะดังกล่าวอาจใช้กระบวนการตัดสินใจโดยการทำตามความคิดของตนเองว่าสิ่งใดถูกต้อง นักศึกษาพยาบาลจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นพยาบาลวิชาชีพ เพื่อให้สามารถเผชิญและจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติการพยาบาล (Doane et al., 2004)

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

Curtin (อ้างถึงใน ลิวลี ศรีไธ, 2555) อธิบายลักษณะของปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมที่ทำให้ต้องตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่อาจหาข้อยุติได้จากข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์แต่เพียงด้านเดียว จนทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อนยากที่จะกำหนดได้แน่ชัดว่าจะใช้ข้อเท็จจริงและข้อมูลอย่างไรในการตัดสินใจ รวมทั้งผลของปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้นไม่เพียงกระทบต่อเหตุการณ์เฉพาะหน้าในปัจจุบันเท่านั้น แต่มีผลกระทบต่อไปภายหน้าด้วย

Han and Ahn (2000) กล่าวว่า ประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรม (ethical dilemma) หมายถึง สถานการณ์ที่มีความยุ่งยากในการตัดสินใจ ซึ่งอาจประกอบไปด้วยเหตุผลสำคัญที่สนับสนุนและต่อต้านการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกที่มีเหตุผลสนับสนุนและต่อต้านเท่าๆ กัน ส่วนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม คือ กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อตัดสินใจว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรทำ สิ่งใดถูก สิ่งใดผิดในสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรม ดังกล่าว (Fry, 2008) กระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเริ่มต้นจากการรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่มีความขัดแย้งเชิงจริยธรรม ผู้ทำการตัดสินใจต้องตระหนักถึงความเชื่อ ค่านิยมของตนเอง และผู้อื่นที่อาจแตกต่างกัน มีความสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม มีความสามารถใช้เหตุผลทางจริยธรรม และสามารถนำความรู้ในเรื่องทฤษฎีทางจริยธรรม หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพมาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ (Dinç & Gorgulu, 2002) ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสามารถพัฒนาได้จากการได้รับการศึกษาอบรม วิธีการสอนที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ได้แก่ การวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง การมีส่วนร่วมในการอภิปราย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มุมมองและค่านิยมของตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง การฝึกตั้งคำถามโต้แย้ง การฝึกตัดสินใจเพื่อแสดงจุดยืนทางจริยธรรม รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (Krawczyk, 1997) นอกจากนี้ยังพบว่าประสบการณ์ที่เคยได้รับเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมส่งผลต่อความสามารถในการตัดสินใจของผู้ประกอบวิชาชีพ พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากขึ้นจะมีความสามารถในการ

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า (Kim, Park & Han, 2007)

งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนจริยธรรมในปัจจุบัน มีการนำเรื่องเล่า (narrative / story telling) มาใช้และกำลังได้รับความสนใจมากขึ้น Polkinghorn (cited in Jonassen & Hernandez-Serrano, 2002) กล่าวว่า เรื่องเล่าเป็นสื่อชั้นต้นที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาและเป็นวิธีการหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การเล่าเรื่องและการฟังเรื่องเล่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจถึงความต้องการที่หลากหลายของผู้ป่วยและญาติ เกิดความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดมุมมองที่กว้างขึ้นตามสภาพที่เป็นจริงของโลกในปัจจุบัน ช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์ประเด็นทางจริยธรรมได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น นอกจากนี้การเล่าเรื่องและการฟังเรื่องเล่าจะทำให้ผู้เรียนได้รับรู้มิติด้านอารมณ์และความรู้สึกของสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรม ช่วยให้เข้าใจความซับซ้อนของสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมจากมุมมองที่แตกต่าง ทำให้เกิดความสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับทางเลือกในการแก้ไขความขัดแย้งเชิงจริยธรรมได้อย่างหลากหลาย (Brown & Rodney, 2007)

Ladtika and Houck (2006) ศึกษาวิธีการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ โดยการมอบหมายให้นักศึกษาลงมือฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ทางจริยธรรมที่พบจริงในที่ทำงาน นักศึกษาพัฒนากรณีศึกษาทางจริยธรรมเป็นรายบุคคลผลการวิจัยพบว่าการสอนวิธีนี้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำให้นักศึกษาสามารถอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมในการ

ปฏิบัติงานและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การศึกษาของ Miyasaka, Yamanouchi and Sahurai (2000) กล่าวถึงการใช้เรื่องเล่าในการสอนจริยธรรมทางการแพทย์โดยใช้การวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยมีการนำเสนอกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมแบบดั้งเดิม และกรณีศึกษาที่เป็นเรื่องเล่าซึ่งมีรายละเอียดที่มีข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วยและครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า การใช้เรื่องเล่ามีประโยชน์ช่วยให้นักศึกษาสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองด้านสังคมจิตวิทยาของกรณีศึกษาได้อย่างถูกต้อง เข้าใจมุมมองของบุคคลเกี่ยวกับความขัดแย้งในสถานการณ์ และช่วยให้สามารถหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งได้ง่ายขึ้น

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยข้างต้นนั้น พบว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมจะต้องมีการพัฒนาทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญา ความตระหนักถึงค่านิยม ความเชื่อ มุมมองที่แตกต่าง และการเสริมสร้างประสบการณ์จริง แนวคิดเหล่านี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ที่ว่าการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพเมื่ออยู่ในบริบทที่เป็นจริงของสังคม พัฒนาการทางปัญญาของบุคคลเป็นผลมาจากการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือกับกลุ่มสังคมและไม่สามารถแยกออกจากชีวิตทางสังคมได้ (Rebecca, 1997) ดังนั้น วิธีการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองจึงเน้นความสำคัญของบริบทที่แท้จริง (authentic context) การเรียนรู้ต้องดำเนินการอยู่ในบริบทใดบริบทหนึ่ง รวมทั้งกิจกรรมและงานต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ต้อง

เป็นสิ่งจริง (authentic task) (ทิตินา แชมมณี, 2552) ผู้สอนดึงแนวคิดและประสบการณ์ของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหลัก และจัดสถานการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างหรือปรับโครงสร้างของความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ผู้เรียนได้รับโอกาสในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและมีความสำคัญ ผู้เรียนต้องมีการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทที่หลากหลายและเป็นจริง ในการอธิบายความคิด ตีความข้อมูล ทำนายปรากฏการณ์ และได้แย้งโดยใช้หลักฐานมากกว่าการเน้นไปที่การหาคำตอบที่ถูกต้อง (Windschitl, 2002)

จากสภาพปัญหาและแนวเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่สร้างจากการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการนำเรื่องเล่าจากประสบการณ์มาใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับการตัดสินใจในสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรม โดยเน้นการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงเพื่อเชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีมาสู่ความรู้ในเชิงปฏิบัติและเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลแบบต่อเนื่องทั้งหลักสูตรจะมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลโดยการประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ

ที่พัฒนาขึ้นในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

2. เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่พัฒนาขึ้นโดยการเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการใช้รูปแบบและจากความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

วิธีการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ โดยการวิจัยระยะที่ 1 การรวบรวมเรื่องเล่าจากประสบการณ์ การจำแนกหมวดหมู่เรื่องเล่าจากประสบการณ์ และการสังเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การรวบรวมเรื่องเล่าเกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล การจำแนกหมวดหมู่เรื่องเล่า การสังเคราะห์เรื่องเล่า และการตรวจสอบคุณภาพเรื่องเล่าจากประสบการณ์ ส่วนการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม การตรวจสอบคุณภาพและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น และการทดลองใช้และการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นโดยใช้การวิจัย

แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (one-group pre-test post-test design)

1. ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เรื่องเล่าจากประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล รวม 69 คน ได้แก่ พยาบาลประจำการจากโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข สังกัดละ 1 โรงพยาบาล โรงพยาบาลละ 8 คน รวม 24 คน และนักศึกษาพยาบาลของสถานศึกษาในสังกัดเดียวกัน สังกัดละ 1 สถานศึกษา สถานศึกษาละ 10-15 คน รวม 45 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จำนวน 56 คน ประกอบด้วยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 20 คน นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 18 คน และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จำนวน 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการสัมภาษณ์เรื่องเล่าจากประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล เป็นแบบวัด

ที่มีสถานการณ์ปัญหา 3 สถานการณ์ ได้แก่ สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรม เรื่องการผูกมัด การบอกความจริง และการตัดสินใจเกี่ยวกับการตาย แต่ละสถานการณ์มีคำถามปลายเปิด จำนวน 16 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน โดยค่าดัชนี IOC ของแบบวัดที่คำนวณได้อยู่ระหว่าง .833-1.000 ทุกข้อ จากการนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการทดลองพบว่า สามารถทำแบบวัดได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้คือ 120 นาที และค่าความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ของแบบวัดในแต่ละสถานการณ์ และแบบวัดทั้งฉบับ ตามสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .865 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบวัดแยกแต่ละสถานการณ์มีค่าระหว่าง .626-.839

2.3 เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริกสำหรับแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล กำหนดให้ความสามารถในการตัดสินใจของนักศึกษาพยาบาลมี 5 องค์ประกอบคือ 1) การรับรู้ประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรม 2) การรวบรวมข้อมูล 3) การพิจารณาทางเลือกเพื่อตัดสินใจ 4) การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ และ 5) การประเมินผลการตัดสินใจ ผู้วิจัยจัดทำเกณฑ์ให้คะแนนแบบรูปริก โดยแต่ละเกณฑ์มีค่าคะแนนระหว่าง 0-4 คะแนน ผู้วิจัยนำเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริก เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับกับผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัด พบว่า

เกณฑ์การให้คะแนนส่วนใหญ่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 โดยมีค่าระหว่าง 0.714-1.000 ผู้วิจัยจึงได้นำผลการตรวจสอบคุณภาพและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริก จากนั้นผู้วิจัยจัดทำแนวคำตอบของแต่ละสถานการณ์ปัญหาให้สอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริก และเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรมทางการพยาบาล 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของแนวคำตอบ จากนั้นนำเกณฑ์การให้คะแนนและแนวคำตอบไปใช้ตรวจแบบทดสอบที่นำไปทดลองใช้ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ 2 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ให้คะแนน (interrater reliability) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างคะแนนการตรวจของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 และผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 คะแนนการตรวจของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 และผู้วิจัย และคะแนนการตรวจของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 และผู้วิจัย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้ง 3 คู่ ($r = .813, .804$ และ $.903$ ตามลำดับ) ส่วนค่าความเที่ยงภายในผู้ให้คะแนน (intratater reliability) วัดห่างกัน 1 สัปดาห์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .938$)

2.4 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน พิจารณาความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์การสอน เวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีการวัดและประเมินผล โดยคิดคำนวณเป็นค่าดัชนีซึ่งประยุกต์จากวิธีการของ Item Objective Congruence (IOC) ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่ามีค่าดัชนีระหว่าง

.667-1.000 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองสอนเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสภาพการเรียนการสอนจริง โดยทดลองสอนกับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 3 จำนวนชั้นปีละ 5 คน ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานต่างกลุ่มและต่างช่วงเวลากับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ได้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถดำเนินการสอนได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การรวบรวมเรื่องเล่าจากประสบการณ์โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 24 คน และนักศึกษาพยาบาลของสถานศึกษาในสังกัดดังกล่าวจำนวน 45 คน รวม 69 คน

3.2 การทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลกับนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 56 คน โดยเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 20 คน นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 18 คน และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จำนวน 18 คน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการประชุมกลุ่มหลังการฝึกการปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง 20 นาที เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง 1

สัปดาห์และหลังการทดลองใช้ 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลและเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรูปแบบฯ โดยให้ผู้เรียนเขียนบันทึกการสะท้อนเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณารับรองทางจริยธรรมจากคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยกรมแพทยทหารบก รหัสโครงการ Q038q/53_Exp ก่อนการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างโดยการอธิบายมอบเอกสารชี้แจง และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย (informed consent form) และการเสนอผลการวิจัยจะทำในภาพรวมไม่เปิดเผยข้อมูลที่ระบุตัวบุคคลหรือสถาบัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การจำแนกหมวดหมู่เรื่องเล่าจากประสบการณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท (typological analysis) การสังเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์ใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (content synthesis) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเขียนบันทึกการสะท้อนประสบการณ์การเรียนตามรูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนการทดลองและ

ภายหลังการทดลอง ใช้สถิติทดสอบทีแบบจับคู่ (Paired t-test) ส่วนการวิเคราะห์ร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นภายหลังการทดลองใช้คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552)

ผลการวิจัย

การรายงานผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยมีดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

1.1 ผลการรวบรวมและการจำแนกหมวดหมู่เรื่องเล่าจากประสบการณ์ พบว่า สามารถจำแนกหมวดหมู่เรื่องเล่าจากประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล ออกได้เป็น 4 มิติ ได้แก่ ลักษณะปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรม ความรุนแรงของสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรม ความซับซ้อนของสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรม และความยากง่ายในการแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรม

1.2 ผลการสังเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์ พบว่า เรื่องเล่าจากประสบการณ์ที่ได้จากการสังเคราะห์มีส่วนประกอบหลักที่สำคัญได้แก่ ฉากและบริบท รายละเอียดปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรม วิธีการแก้ไขปัญหา และผลของการแก้ไขปัญหา ผลจากการสังเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์ถูกนำไปใช้เป็นสถานการณ์ศึกษาสำหรับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ สถานการณ์ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการช่วยฟื้นชีพผู้ป่วยปฏิเสธการรักษา การปกปิดความลับผู้ป่วย

เอตส์ การผูกมัด การบอกความจริงเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคร้ายแรง การเคารพสิทธิผู้ป่วย และการเคารพค่านิยมและความเชื่อ ผลการตรวจสอบคุณภาพสถานการณ์ศึกษาดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า สถานการณ์ศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสภาพจริง มีรายละเอียดเพียงพอในการสะท้อนประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรม และสามารถนำมาใช้กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ตามกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

1.3 ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่พัฒนาขึ้น มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (4) เนื้อหาการสอน (5) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และ (6) ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถกล่าวโดยย่อดังนี้

1) หลักการของรูปแบบฯ รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยหลักการ 6 ประการ ได้แก่ (1) การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง การฝึกคิดวิเคราะห์ตามกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุน (2) การใช้เรื่องเล่าจากประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมาเป็นสถานการณ์ให้ผู้เรียนวิเคราะห์และอภิปราย (3) การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (4) การฝึกแก้ไขสถานการณ์ โดยการเสนอทางเลือก การสนับสนุนหรือโต้แย้งแต่ละทางเลือก อย่างใคร่ครวญและใช้เหตุผลโดยยึด แนวคิด

ทฤษฎี หลักการจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง (5) การให้
ผู้เรียนวางแผนการพยาบาลเพื่อนำผลการตัดสินใจ
ไปปฏิบัติ (6) การทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ การให้
ข้อมูลป้อนกลับ และการสะท้อน

2) **วัตถุประสงค์** เพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

3) **ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน** มี 2
ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนเตรียมการสอน ซึ่งเป็นการ
วางแผนการสอนของผู้สอน และการเตรียมความ
พร้อมของผู้เรียน และ (2) ขั้นตอนการสอน

(1) **ขั้นเตรียมการสอน** เป็นการวางแผน
การจัดการเรียนการสอนและการเตรียมความพร้อม
ของผู้เรียนโดยการปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์
ขั้นตอนการสอน บทบาทผู้เรียน และ
การทบทวนความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
เชิงจริยธรรมให้กับผู้เรียนก่อนการเรียนรู้ตามรูปแบบ
ที่พัฒนาขึ้น

(2) **ขั้นตอนการสอน** ตามรูปแบบที่พัฒนา
ขึ้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (2P-CARE) ดังนี้

**ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอเรื่องเล่า (P: presenting
the story)** ผู้สอนนำเสนอเรื่องเล่าจาก
ประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้ง
เชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล ผู้เรียนฟัง
อย่างตั้งใจและจับประเด็นสำคัญ รวมทั้งการย้อน
ระลึกถึงประสบการณ์การปฏิบัติงานที่คล้ายกับ
สถานการณ์ในเรื่องเล่า เพื่อเชื่อมโยงสิ่งที่
เรียนรู้ต่อไปกับประสบการณ์การปฏิบัติจริง

**ขั้นที่ 2 ขั้นรับรู้ประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรม
จากเรื่องเล่า (P: perception of ethical
dilemma from the story)** เป็นขั้นที่ผู้เรียน
ร่วมกันพิจารณาว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง
เล่ามีความขัดแย้งอะไรบ้างและความขัดแย้งดังกล่าว

เป็นประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมหรือไม่ และ
ระบุว่าประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมอะไรบ้าง

**ขั้นที่ 3 ขั้นรวบรวมข้อมูลสำคัญ (C:
collecting meaningful data)** เป็นขั้นที่ผู้เรียน
รวบรวมข้อมูลสำคัญซึ่งต้องนำมาพิจารณาใน
การตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยการหาความหมาย
ของปัญหา/ข้อมูลจากมุมมอง ความเชื่อ ค่านิยม
ของผู้เรียน และจากมุมมอง ความเชื่อ ค่านิยม
ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ เช่น ผู้รับ
บริการ สมาชิกในครอบครัว และสมาชิกในทีม
สุขภาพ และวิเคราะห์ความสำคัญของข้อมูล
ดังกล่าวที่มีต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมใน
สถานการณ์

**ขั้นที่ 4 ขั้นวิเคราะห์ทางเลือกที่เป็นไปได้
(A: analysis of possible options)** เป็นขั้นที่
ผู้เรียนร่วมกันเสนอทางเลือกที่เป็นไปได้เพื่อแก้ไข
ปัญหาในประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมและวิเคราะห์
ข้อดี ข้อเสีย ที่เกิดจากการปฏิบัติในแต่ละทางเลือก
โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโต้แย้ง และ
การระบุเหตุผลทางจริยธรรมในการสนับสนุนหรือ
โต้แย้งในแต่ละทางเลือก และใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่
เช่น แนวคิด ทฤษฎีจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ
กฎหมายวิชาชีพ มาเป็นกรอบในการพิจารณา
ทางเลือกและให้เหตุผลในการสนับสนุนหรือโต้แย้ง
แต่ละทางเลือกในการแก้ปัญหา

**ขั้นที่ 5 ขั้นตัดสินใจร่วมกันและวางแผนการ
ปฏิบัติ (R: reaching a consensus decision
and planning)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจ
ว่า ทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีและเหมาะสม
ที่สุดในการแก้ไขสถานการณ์ประเด็นขัดแย้ง
เชิงจริยธรรมนั้นและถูกต้องตามหลักการทางจริยธรรม
เมื่อได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกในการปฏิบัติแล้ว
ผู้เรียนร่วมกันวางแผนเพื่อนำการตัดสินใจไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลและสะท้อน (E: evaluation and reflection) เป็นขั้นที่ผู้เรียนทำการประเมินผลการตัดสินใจ โดยการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการ/วิธีการที่ใช้ในการตัดสินใจ และการระบุแนวทาง/วิธีการในการประเมินผลการตัดสินใจ เช่น การตัดสินใจนั้นสามารถแก้ไขความขัดแย้งเชิงจริยธรรมที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ มีผลที่ตามมาอะไรบ้าง และถ้าต้องอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นอีก จะนำผลการตัดสินใจจากสถานการณ์นี้ไปใช้อย่างไร

4) การกำหนดเนื้อหาการสอน มีการปรับให้มีความเหมาะสมระหว่างส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ (1) รายละเอียดของเนื้อหาที่จำเพาะสำหรับแต่ละรายวิชา (2) ลำดับความยากง่ายและความซับซ้อนของเนื้อหา (3) การกำหนดมิติด้านความรู้ ความซับซ้อน และความยากง่ายของสถานการณ์เรื่องเล่า และ (4) ความสอดคล้องกับพื้นความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน รวมทั้งการบูรณาการเนื้อหาการสอนเข้ากับขั้นตอนการสอน

5) แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ (1) การวัดและประเมินผลก่อนการใช้รูปแบบฯ (2) การวัดและประเมินผลระหว่างการใช้รูปแบบฯ โดยให้ผู้เรียนเขียนบันทึกการสะท้อนเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนและสิ่งที่ได้เรียนรู้และการสะท้อนเกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของตนเอง และ (3) การวัดและประเมินผลหลังการใช้รูปแบบฯ

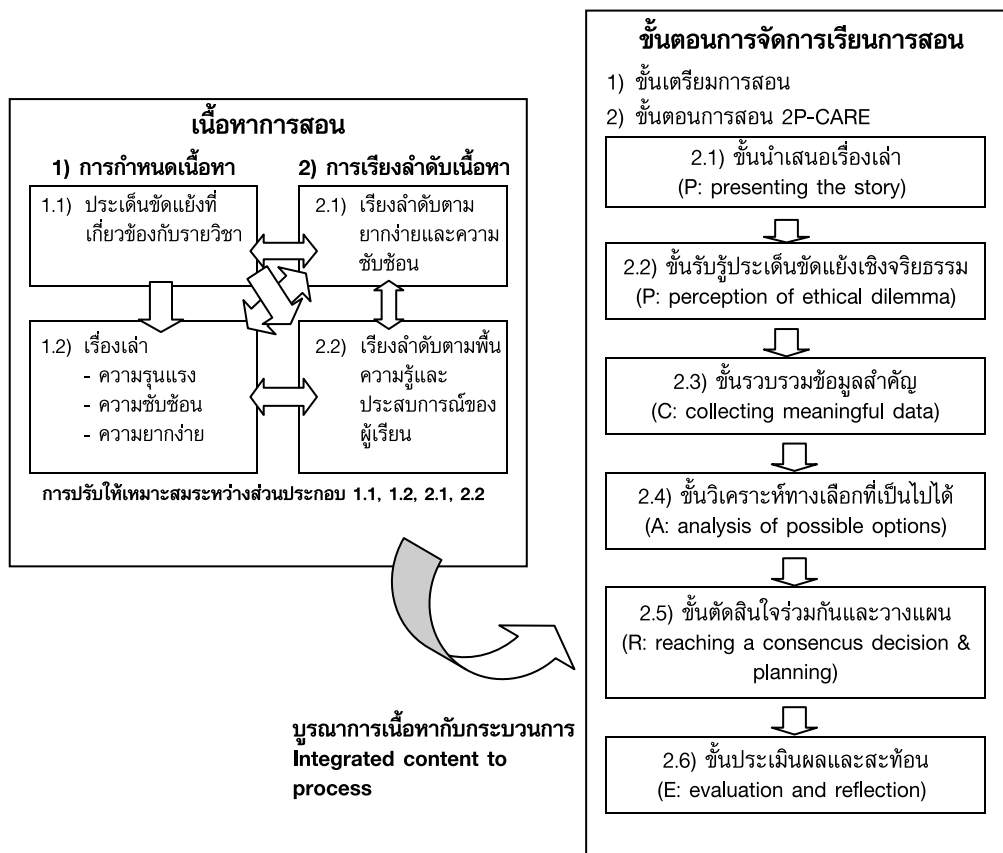
6) ปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการสอน ได้แก่ (1) ผู้สอนจะต้องมีความรู้ในเรื่องการสอนตามกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

และความรู้ในเรื่องประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมที่พบบ่อยในการพยาบาล (2) ผู้เรียน ควรได้รับการเตรียมความพร้อมและทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีทางจริยธรรม หลักการจริยธรรมที่สำคัญทางวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ และกฎหมายวิชาชีพ (3) สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ที่สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับประสบการณ์จริง บรรยากาศผ่อนคลายไม่ตึงเครียดและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

1.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

ผลการตรวจสอบคุณภาพและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยผู้เชี่ยวชาญ ในหัวข้อ ความเหมาะสมของหลักการในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน การกำหนดขั้นตอนการสอน การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีการสอน การกำหนดการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน การกำหนดบทบาทผู้สอน การกำหนดบทบาทผู้เรียน และการกำหนดการประเมินผลการใช้รูปแบบฯ พบว่า ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจของนักศึกษาพยาบาลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง .667-1.000

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ และความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

ภาพที่ 1 การออกแบบเนื้อหาการสอนและการบูรณาการกับขั้นตอนการสอน

ภายหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างรวม มีคะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในภาพรวมเพิ่มขึ้น โดยคิดเป็นคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Developmental Score: DS) ร้อยละ 41.65 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในภาพรวมก่อนและหลังการทดลองโดยใช้การทดสอบทีแบบจับคู่ (paired t-test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างรวมมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในภาพรวมภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 1

ภายหลังการทดลองพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกชั้นปีมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในภาพรวมเพิ่มขึ้น เมื่อคิดเป็นคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (DS) พบว่า กลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 2 มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ คิดเป็นร้อยละ 31.93 กลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 43.48 กลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 50.62 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในภาพรวมก่อนและหลังการทดลองโดยใช้การทดสอบทีแบบจับคู่ (paired t-test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิง

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในภาพรวม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างรวม (n = 56)

ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		d	DS	t	p
	mean	SD	mean	SD				
ในภาพรวม (108 คะแนน)	48.48	10.56	72.80	12.44	24.32	41.65	20.376	.000

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในภาพรวม ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 2, 3, และ 4

ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		d	DS	t	p
	mean	SD	mean	SD				
ชั้นปีที่ 2 (n = 20)	41.95	6.25	63.15	7.53	-15.70	31.93	12.465	.000
ชั้นปีที่ 3 (n = 18)	48.61	8.73	74.11	11.29	-25.50	43.48	13.338	.000
ชั้นปีที่ 4 (n = 18)	55.61	11.75	82.22	10.24	-26.611	50.62	10.804	.000

จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในภาพรวมภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 2

ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของตนเองที่ได้จากการเรียนการสอนตามรูปแบบ ได้แก่ สามารถระบุประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องและครอบคลุม ทำให้เรียนรู้ข้อมูลด้านต่างๆ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละคนที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในแต่ละสถานการณ์สามารถระบุทางเลือกต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมได้หลากหลายมากขึ้น และพิจารณาทางเลือกโดยคำนึงความถูกต้องทางจริยธรรม การตัดสินใจที่ดีที่สุดควรให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการชั่งน้ำหนักว่าทางเลือกใดมีผลดีสูงสุดและผลเสียน้อยที่สุด

โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างระบุถึงประโยชน์ที่รับจากการเรียนตามรูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบมากขึ้นเข้าใจเกี่ยวกับการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น ส่วนความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ พบว่า สถานการณ์ศึกษาที่เป็นเรื่องเล่ามีความสอดคล้องกับสภาพจริงผู้เรียนต้องมีพื้นความรู้ทางด้านจริยธรรมและความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องก่อนการเรียนตามรูปแบบฯ การฝึกฝนทักษะและประสบการณ์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ศึกษาที่มาจากเรื่องเล่าช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยการประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์มีประเด็นสำคัญดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมีฐานมาจากการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมเรื่องเล่าจากประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล ทำให้สอดคล้องกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลที่เกิดขึ้นในสภาพจริง Jonassen and Hernandez-Serrano (2002) กล่าวว่า เรื่องเล่าจากประสบการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพจะให้ข้อมูลในการตีความและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ส่วน Bowman (1995) กล่าวว่า การเล่าเรื่องที่เป็นประสบการณ์ของบุคคลอื่นให้โอกาสผู้เรียนซึ่งเป็นผู้เข้าใหม่ (novice) และด้อยประสบการณ์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรม ดังที่กลุ่มตัวอย่างสะท้อนว่า สถานการณ์เรื่องเล่าคล้ายกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นบนหอผู้ป่วยและเป็นสถานการณ์ที่เจอบ่อยครั้ง

การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรูปแบบฯ โดยการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) และแนวคิดการสอนโดยใช้เรื่องเล่าจากประสบการณ์ เพื่อพัฒนาทั้งทักษะ

การคิดวิเคราะห์ ความตระหนักถึงค่านิยม ความเชื่อ มุมมองที่แตกต่าง และการเสริมสร้างประสบการณ์จริง ซึ่งมีผลทำให้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นเป็นการเสริมสร้างความสามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้เรียนผ่านกระบวนการทางปัญญา ความสามารถด้านอารมณ์ความรู้สึก และกระบวนการทางสังคม ดังนี้

1) กระบวนการทางปัญญา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นลำดับขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Aiken and Catalano (1994) ซึ่งกล่าวว่าการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมต้องมีการจัดระเบียบความคิดอย่างเป็นขั้นตอน กิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบฯ ที่ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับข้อเท็จจริงและปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม การรวบรวม วิเคราะห์ ตีความ ข้อมูล มุมมอง และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ การส่งเสริมให้ผู้เรียนตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักการแนวคิดทางจริยธรรม รวมทั้งการประเมินผลการตัดสินใจ เป็นการส่งเสริมกระบวนการทางปัญญา

2) ความสามารถด้านอารมณ์ ความรู้สึก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีการสำรวจความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยม ที่มีต่อประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ตระหนักถึงความยากลำบากในการเผชิญกับความขัดแย้งเชิงจริยธรรม และเข้าใจธรรมชาติของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่มีความซับซ้อน ความคลุมเครือ ไม่แน่นอน และมีความยากลำบากในการตัดสินใจ ซึ่ง Brown and Rodney (2007) กล่าวว่า การเล่าเรื่องและการฟังเรื่องเล่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจถึง

ความต้องการที่หลากหลายของผู้ป่วยและญาติ
เกิดความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยซึ่งเป็น
ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ความ
ขัดแย้งเชิงจริยธรรม

3) กระบวนการทางสังคม การจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแลก
เปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ การ
อภิปราย การโต้แย้ง การสวมบทบาท การ
ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาความ
ขัดแย้งเชิงจริยธรรมมีส่วนช่วยเสริมสร้างควา
มสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้เรียน
ซึ่งสอดคล้องกับ Krawczyk (1997) ซึ่งพบ
ว่าการให้โอกาสนักศึกษาเข้าร่วมในการอภิปราย
การส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ
การตัดสินใจเชิงจริยธรรมจะช่วยเสริมสร้างควา
มสามารถในการจริยธรรมให้ผู้เรียนได้

นอกจากนี้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นยังสามารถ
เชื่อมโยงความรู้จากภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติโดยมี
การกำหนดเนื้อหาการสอน และความซับซ้อน
ของเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้
และประสบการณ์ของผู้เรียน โดยกำหนดขอบเขต
ของเนื้อหาการสอนในทุกชั้นปีให้ครอบคลุม
ประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมที่พบบ่อยทางการ
พยาบาลและเกี่ยวข้องกับเนื้อหารายวิชาและ
บริบทของการปฏิบัติงานในรายวิชานั้นๆ รวมทั้ง
การกระตุ้นให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่
คล้ายคลึงกับสถานการณ์ที่นำเสนอในสถานการณ์
เรื่องเล่า ซึ่งทำให้สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้
กับการปฏิบัติงานจริงได้

**2. ผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างควา
มสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของ
นักศึกษาพยาบาล**

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความ
สามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษา
พยาบาลในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น การจัดการเรียนการสอนใน
ระหว่างที่มีการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน การให้ผู้เรียนได้
มีส่วนร่วมทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิด
เห็น การสอนแบบการอภิปรายกรณีศึกษา ช่วย
เสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
ของผู้เรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
วารุณี มีเจริญ (2549) ที่พบว่า วิธีการสอนแบบ
การวิเคราะห์สถานการณ์ และสอดแทรกจริยธรรม
ในการประชุมปรึกษาทางคลินิกทำให้นักศึกษาเกิด
การเรียนรู้เกี่ยวกับจริยธรรม และงานวิจัยของ
จินตนา ทองเพชร (2545) ที่พบว่าการสอนบูรณา
การทางจริยธรรมช่วยสร้างเสริมความสามารถใน
การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และ
ชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
ในภาพรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา
คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์พบว่า นักศึกษาพยาบาล
ชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเพิ่มสูงสุด รองลงมาคือ ชั้นปี
ที่ 3 ส่วนชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเพิ่มน้อยที่สุด หรือ
กล่าวได้ว่า ภายหลังการเรียนตามรูปแบบฯ
นักศึกษาพยาบาลในชั้นปีที่สูงกว่ามีพัฒนาการของ
ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมมาก
กว่าชั้นปีที่ต่ำกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะการเรียนตาม
รูปแบบฯ เน้นการเชื่อมโยงความรู้ในภาคทฤษฎี
และภาคปฏิบัติ นักศึกษาพยาบาลที่อยู่ในชั้นปีที่
สูงกว่า มีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานและ
สถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมมากกว่าใน
ชั้นปีที่ต่ำกว่าจึงสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์มา

ใช้การเรียนรู้ตามรูปแบบฯ ได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ Auvinen et al. (2004), และ การศึกษาของ Kim, Park, Son, and Han (2004) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์ทางคลินิกที่มากกว่าจะมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม มากกว่า

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะสำหรับการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ปฏิบัติการสอน และ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรส่งเสริม สนับสนุนสถาบันการศึกษาพยาบาลให้มีการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ สอนสอดแทรกในรายวิชาภาคปฏิบัติที่นักศึกษาพยาบาลมีการขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ปฏิบัติการสอน

2.1 สถาบันการศึกษาพยาบาลควรส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลมีการพัฒนาด้านองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี หลักการจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งด้านวิธีการสอนที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม เช่น การสอนแบบอภิปราย

กลุ่ม การวิเคราะห์กรณีศึกษา การกระจำจ้านิยม/ การวิเคราะห์จ้านิยม การโต้แย้ง และการสวมบทบาท

2.2 สถาบันการศึกษาพยาบาลควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์นำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการสอนสอดแทรกในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลได้ทุกรายวิชา โดยปรับเนื้อหาการสอนและเรื่องเล่าจากประสบการณ์ที่นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาให้เหมาะสมกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมที่พบบ่อยในบริบทของการฝึกปฏิบัติงานและสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

3.1 ควรมีการรวบรวมเรื่องเล่าจากประสบการณ์จากผู้ป่วยและญาติร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากขึ้น โดยเฉพาะข้อมูลด้านความเชื่อ ค่านิยม และความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ดังกล่าว

3.2 ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หรือการเปรียบเทียบรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นกับวิธีการสอนอื่น

3.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง เป็นต้น

การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล:
การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จินตนา ทองเพชร. (2545). ผลการเรียนรู้การสอนบูรณาการจริยธรรมต่อความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แหมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันทิพย์ จอมศรี และ อัจฉราภรณ์ ศรีภูษณาพรณ. (2548). การทดสอบแบบวัดความสามารถเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล. วารสารสภาการพยาบาล, 20, 1-18.
- วารุณี มีเจริญ. (2549). สภาพการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม ประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม และวิธีแก้ไขประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th>
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลิวลี ศิริโล. (2555). จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Aiken, T. D., & Catalano, J. T. (1994). *Legal, ethical, and political issues in nursing*. Philadelphia: F. A. Davis.
- Auvinen, J., Suominen, T., Leino-Kilpi, H., & Helkama, K. (2004). The development of moral judgment during nursing education in Finland. *Nurse Education Today*, 24, 538-546.
- Bowman, A. (1995). Teaching ethics: Telling stories. *Nursing Education Today*, 15 (1), 33-38.
- Brown, H., & Rodney, P. (2007). Beyond case studies in practice education: Creating capacities for ethical knowledge through story and narrative. In L.E. Young, & B.L. Paterson (Eds), *Teaching nursing: Developing a student-centered learning environment*, 141-163. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Dinç, L., & Gorgulu, R. S. (2002). Teaching ethics in nursing. *Nursing Ethic*, 9, 259-268.
- Doane, G., Pauly, B., Brown, H., & McPherson, G. (2004). Exploring the heart of ethical nursing practice: Implications for ethics education. *Nursing Ethics*, 11, 240-253.
- Fry, S. T. (2008). *Ethics in nursing practices: A guide to ethical decision making*. (3rd ed.). Singapore: Utopia.

- Han, S. S., & Ahn, S. H. (2000). An analysis and evaluation of student nurses' participation in ethical decision making. *Nursing Ethics*, 7, 113-123.
- Jonassen, D. H., & Hernandez-Serrano, J. (2002). Case-based reasoning and instructional design: Using stories to support problem solving. *Education Technology: Research and Development*, 50, 65-77.
- Kim, Y., Park, S., Son, Y., & Han, S. (2004). A longitudinal study on the development of moral judgment in Korean nursing students. *Nursing Ethics*, 11, 254-267.
- Kim, Y., Park, J., & Han, S. (2007). Differences in moral judgment between nursing students and qualified nurses. *Nursing Ethics*, 14, 309-319.
- Krawczyk, R. M. (1997). Teaching ethics: Effect on moral development. *Nursing Ethics*, 41, 56-65.
- Ladtika, S. B., & Houck, M. M. (2006). Student-developed case studies: An experiential approach for teaching ethics in management. *Journal of Business Ethics*, 64, 157-167.
- Miyasaka, M., Yamanouchi, H., & Sahurai, K. (2000). Narrative approach to ethics education for students without clinical experience. *Forensic Science International*, 113, 515-518.
- Rebecca, L. O. (1997). Constructivism: Shape-shifting, substance, and teacher education applications. *Peabody Journal of Education*, 72 (1), 35-66.
- Windschitl, M. (2002). Framing constructivism in practice as the negotiation of dilemmas: An analysis of the conceptual, pedagogical, cultural, and political challenges facing teachers. *Review of Educational Research*, 72 (2), 131-175.

ผู้เขียน

พ.ท.หญิง ดร. อภิญา อินทร์รัตน์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ถนนราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400 อีเมล: apinyain@hotmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330 อีเมล: wannee.k@gmail.com

ศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330 อีเมล: wsuwimol@chula.ac.th